

jeg den slet skjulte pro-israelske holdning meget uheldig. Sluttelig savner jeg den internationale dimension i bogen.

Gorm Rye Olsen

Stein Ringen, Levekår og samfunnsplanlegging, Oslo: Forbruker- og administrationsdepartementet, 1981, 103 s.,

I sin bog, der udkom i oktober, redegør Stein Ringen for nogle personlige synspunkter på den norske debat om arbejdet med levevilkårsspørgsmål, som foregår i tilknytning til den statslige planlægning. Han viderefører således de temaer, som er rejst i det levekårsdataudvalg, som forbruker- og administrationsdepartementet nedsatte i 1978 til videreførelse af det arbejde med levevilkårsundersøgelser, som har været i gang i Norge siden begyndelsen af 70'erne.

I første kapiel sigtes der på at sætte levekårsbegrebet ind i en planlægnings-teoretisk ramme. Efter dernæst kort at have redegjort for den sociale rapporterings teori og metode, argumenterer Stein Ringen i bogens sidste halvdel for behovet for at udvikle levevilkårspolitiske planlægningsmodeller.

Bogen placerer sig centralt i de senere års debat om, hvordan levevilkårsanalyser kan gøres mere planlægningsrelevante, men mindre centralt i debatten om, hvordan planlægningen modsat kan gøres mere tværsektorel eller levevilkårsorienteret. Dertil er de emner, der behandles for snævert afgrænset.

Den planlægningsteoretiske ramme er således begrænset til de tanker om økonomiske planlægningsmetoder, som er udviklet af Ragnar Frisch. Dette er naturligt nok set i relation til den indflydelse, som Ragner Frisch i flere årtier har haft på den statslige norske planlægning. Man kunne imidlertid have ønsket sig, at mere sociologiske planlægningsopfattelser blev inddraget i diskussionen. Ikke mindst fordi blandt andet den norske sociolog Ottar Brox med sine studier af samfundsudviklingen i Nordnorge har dannet skole for den form for modplanlægning eller modekspertise, som levevilkårsplanlægningen er ved at udvikle sig til. Det gælder uanset om levevilkårsplanlægningen foregår i offentligt regie eller ej.

Stein Ringens synspunkter fremstår derfor som forslag til forbedringer af den traditionelle teknisk-økonomiske planlægning. Behovet for at udvikle levevilkårspolitiske planlægningsmodeller begrundes med behovet for at bedre planlægningens effektivitet i kraft af et mere sagligt beslutningsgrundlag. Dette skal først og fremmest forbedres ved i større omfang end hidtil at inddrage viden om fordelingsvirkningerne af samfundets strukturelle udvikling og af de offentlige foranstaltninger.

jeg den slet skjulte pro-israelske holdning meget uheldig. Sluttelig savner jeg den internationale dimension i bogen.

Gorm Rye Olsen

Stein Ringen, Levekår og samfunnsplanlegging, Oslo: Forbruker- og administrationsdepartementet, 1981, 103 s.,

I sin bog, der udkom i oktober, redegør Stein Ringen for nogle personlige synspunkter på den norske debat om arbejdet med levevilkårsspørgsmål, som foregår i tilknytning til den statslige planlægning. Han viderefører således de temaer, som er rejst i det levekårsdataudvalg, som forbruker- og administrationsdepartementet nedsatte i 1978 til videreførelse af det arbejde med levevilkårsundersøgelser, som har været i gang i Norge siden begyndelsen af 70'erne.

I første kapiel sigtes der på at sætte levekårsbegrebet ind i en planlægnings-teoretisk ramme. Efter dernæst kort at have redegjort for den sociale rapporterings teori og metode, argumenterer Stein Ringen i bogens sidste halvdel for behovet for at udvikle levevilkårspolitiske planlægningsmodeller.

Bogen placerer sig centralt i de senere års debat om, hvordan levevilkårsanalyser kan gøres mere planlægningsrelevante, men mindre centralt i debatten om, hvordan planlægningen modsat kan gøres mere tværsektorel eller levevilkårsorienteret. Dertil er de emner, der behandles for snævert afgrænset.

Den planlægningsteoretiske ramme er således begrænset til de tanker om økonomiske planlægningsmetoder, som er udviklet af Ragnar Frisch. Dette er naturligt nok set i relation til den indflydelse, som Ragner Frisch i flere årtier har haft på den statslige norske planlægning. Man kunne imidlertid have ønsket sig, at mere sociologiske planlægningsopfattelser blev inddraget i diskussionen. Ikke mindst fordi blandt andet den norske sociolog Ottar Brox med sine studier af samfundsudviklingen i Nordnorge har dannet skole for den form for modplanlægning eller modekspertise, som levevilkårsplanlægningen er ved at udvikle sig til. Det gælder uanset om levevilkårsplanlægningen foregår i offentligt regie eller ej.

Stein Ringens synspunkter fremstår derfor som forslag til forbedringer af den traditionelle teknisk-økonomiske planlægning. Behovet for at udvikle levevilkårspolitiske planlægningsmodeller begrundes med behovet for at bedre planlægningens effektivitet i kraft af et mere sagligt beslutningsgrundlag. Dette skal først og fremmest forbedres ved i større omfang end hidtil at inddrage viden om fordelingsvirkningerne af samfundets strukturelle udvikling og af de offentlige foranstaltninger.

Dette aspekt af diskussionen er centralt og gør i sig selv bogen læseværdig. Men der savnes en diskussion af, hvilke krav et sådant ændret beslutningsgrundlag stiller til planlægningens organisering. Planlægningen gøres jo ikke levevilkårsorienteret blot ved at ændre beslutningsgrundlaget. Den må også organiseres på en sådan måde, at der skabes større forbindelse mellem forskellige administrative myndigheder og mellem myndighederne og borgerne.

Ligeledes er det beklageligt, at Stein Ringen tilsyneladende affinder sig med, at planlægningen, også når den gøres levevilkårsorienteret, forbliver sektororienteret. Synspunktet er en konsekvens af, at den sociale rapportering i sit valg af komponenter hidtil har fulgt de administrative sektoropdelinger. Ligeledes ligger der i de statistiske målemetoder begrænsninger for, hvor helhedspræget beskrivelserne kan blive. Derfor lægges der også i de forsøg med levevilkårsorienteret planlægning, som i dag kendes, vægt på at supplere statistiske oplysninger med mere kvalitative beskrivelser af de berørte befolkningsgruppers problemer. Da Stein Ringen udelukkende behandler den sociale rapporterings anvendelsesmuligheder, lades spørgsmålet om at gøre planlægningen mere tværsektorel og helhedspræget ude af betragtning.

Stein Ringen peger ganske vist på, at det teoretiske udviklingsarbejde, som forestår, netop bør tage udgangspunkt i den manglende viden om (tværsektorelle) sammenhænge i samfundet. Ligeledes tager han afslutningsvis diskussionen om "bløde" vs. "hårde" data op.

Hans standpunkt er imidlertid, at bløde data bør gøres hårde, for det første fordi usynlige problemer som for eksempel kvinders ulønnede arbejde derved gøres synlige, for det andet fordi hensynet til statens udgifter hidtil har vejet tungere end hensynet til de levevilkårsmæssige konsekvenser. Dette er ubestrideligt. Og det er også ubestrideligt, at mulighederne for statistisk at belyse miljøbelastninger og psykiske og sociale belastninger i kraft af levevilkårsundersøgelserne stadig bedres.

Dette bør imidlertid ikke svække kravene til planlægningens politisering eller kravene om, at også ikke-målelige forhold bør inddrages i vurderingen. I den nyere planlægningsteori er planlægningen ikke blot et middel til at realisere mål, men også en anledning til at rejse nye problemer, diskutere disse i nye fora samt ikke mindst igangsætte aktiviteter på en række områder, hvor samfundsmæssige løsninger savnes.

Stein Ringens bog yder derfor et værdigt forsvar for analyser af fordelingsvirkninger, men lever næppe op til sine egne intentioner om også at diskutere samfundsplanlægning.

Kirsten Worm